

הכלה בגן העתידי

**"הגן העתידי נטוץ בקהילה הסובבת אותו
ומהווה קהילה שאינה מבוססת על אחידות
אלא על המאון והשונות המהווים הצדמות
למפא, לאמידה ולחיהור"**

הכלה והשתלבות בחינוך לגיל הרך, 2022

תוכן עניינים

גם גן עתידי וגם הכלה? בדיוק גן וגם!

7 עקרונות לקידום [מערכת](#) חינוך הטרוגנית ומכילה –
הכלה כדרך חיים

תפיסת ההכלה בגן העתידי

ארגון מרחב

ניהול זמן

פרקטיקות הוראה ולמידה

תוכן

להרחבה

ערכו וכתבו

אורלי נעים, ממונה הכלה והשתלבות, אגף הגיל הרך

נעמי ציפורי, ממונה על הפדגוגיה, אגף הגיל הרך

ענבל ויסמן מרש, מינהל חדשנות וטכנולוגיה

ד"ר ענת שפירא לביא, מינהל חדשנות וטכנולוגיה

אתי לוי, מדריכה ארצית הכלה והשתלבות, אגף הגיל הרך

גם גן עתידי וגם הכלה? בדיוק - גן וגם!

בערכה זו מוצגת תפיסת **הגן העתידי**, תפיסה חינוכית הוליסטית הכוללת בתוכה גם את תפיסת **ההכלה וההשתלבות**.
הערכה ממשיגה את החיבור בין שתי התפיסות ומציעה הדגמות ליישום **עקרונות ההכלה** בתוך מפת הממדים של **הגן העתידי**.

הערכה מבוססת על העקרונות הבאים:

- ▶ לכלל התלמידות והתלמידים על מגוון צורכיהם וחוזקותיהם, יש זכות להיות חלק ממערכת החינוך הכללית וללמוד בקרב הקהילה בה הם חיים.
- ▶ תלמידות ותלמידים הגדלים ומתחנכים בחברה רב-גונית, ונחשפים למגוון דעות וסגנונות חיים, מפתחים סובלנות לאחר ומגבשים את זהותם האישית מתוך מבט מורכב וחומל אודות הפרטים בחברה בה הם חיים.

חזרה לתוכן עניינים

7 עקרונות לקידום מערכת חינוך הטרוגנית ומכילה - הכלה כדרך חיים

תלמידים הזקוקים למענים ייחודיים הם חלק אינטגרלי מכיתתם, אין להדירם או לבדלם משאר תלמידי המסגרת החינוכית ומערכת החינוך.

הסרת חסמים בפני נוכחותם והשתתפותם הלימודית והחברתית של תלמידים הזקוקים למענים ולהתאמות ייחודיים לקידום הישגיהם.

הוגנות כערך יסוד מחייב ומוביל מתן הזדמנות שווה לכלל התלמידים להתפתח, להשתתף באופן פעיל ומשמעותי, להתקדם ולממש את היכולות הגלומות בהם ללא קשר למוצאם, תרבותם, מוגבלותם, גילם, מגדרם, נטייתם המינית, שפתם, יכולותיהם, דתם, אמונתם וכדומה.

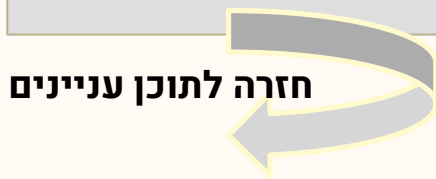
חגיגת המגוון כנכס הייחודיות והמגוון הם נכס המקדם את שגשוגה של חברה. המגוון הוא נורמה ולא היוצא מן הכלל, והוא משקף את פני החברה בכללה.

חיוני לחלק, טוב לכולם מתן מענים מותאמים לתלמידים הוא חלק בלתי נפרד ממכלול המענים שמהם יכולים להיתרם כלל התלמידים, וכל זאת - בלי לגרוע מהמענה הייחודי לו זקוק התלמיד.

שום דבר לא עלינו בלעדינו! ביסוס והרחבת השותפות בין הצוות החינוכי והטיפול לתלמידים ולהוריהם. התלמיד והוריו שותפים בקביעת התוכנית האישית, דרכי העבודה והמענים הנדרשים לקידומו. אם התלמיד והוריו אינם מסכימים לטיפול או לתוכנית מסוימת, יש לבחון עמם אפשרויות נוספות, חלופיות.

יישום ערכי ההכלה על פני כל הרצף ההתפתחותי יישום ערכי ההכלה ועקרונותיה יחול על כל שלבי הגיל ויותאם להתפתחותם האישית, הקוגניטיבית, החברתית והרגשית של מגוון התלמידות והתלמידים.

להרחבה.

תפיסת ההכלה בגן העתידי

יזמות ויצרנות	למידה במרחבי החיים	קהילתיות	ביטוי אישי	עוגנים מוקדי יישום
				ארגון מרחב
				ניהול זמן
				פרקטיקות
				תוכן

[להרחבה: מפת ממדים, תפיסת הגן העתידי, תשפ"ב - 2022](#)

חזרה לתוכן עניינים

תפיסת ההכלה בגן העתידי

יזמות ויצרנות	למידה במרחבי החיים	קהילתיות	ביטוי אישי	עוגנים מוקדי יישום
חיוני לחלק, טוב לכולם הסרת חסמים לדוגמה	חיוני לחלק, טוב לכולם הסרת חסמים לדוגמה	המגוון כנכס לא עלינו בלעדינו לדוגמה	חיוני לחלק, טוב לכולם הסרת חסמים לדוגמה	ארגון מרחב
מענים ייחודיים הסרת חסמים לדוגמה	הוגנות הסרת חסמים לדוגמה	חיוני לחלק מיטיב לכולם לא עלינו בלעדינו לדוגמה	חיוני לחלק טוב לכולם מענים ייחודיים לדוגמה	ניהול זמן
חיוני לחלק, טוב לכולם, הוגנות הסרת חסמים לדוגמה	הוגנות הסרת חסמים הוגנות הסרת חסמים לדוגמה	לא עלינו בלעדינו מענים ייחודיים לדוגמה	לא עלינו בלעדינו מענים ייחודיים לדוגמה	פרקטיקות
הוגנות חיוני לחלק, טוב לכולם לדוגמה	לא עלינו בלעדינו לדוגמה	המגוון כנכס לא עלינו בלעדינו לדוגמה	המגוון כנכס לא עלינו בלעדינו לדוגמה	תוכן

[להרחבה: מפת ממדים, תפיסת הגן העתידי, תשפ"ב - 2022](#)

ארגון מרחב - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים חיוני לחלק, טוב לכולם הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתבצעת **במרחבים מגוונים** בתוך הגן, בחצר ובסביבה, ומתאפשרת בחירה. המרחב **עשיר באמצעים** למשחק, לתנועה, לחקר וגילוי, **להבעה אישית** וליצירה במגוון דרכים.

המרחב מאפשר **אינטראקציות איכותיות**. המרחב **דינמי וגמיש**, ויש אפשרות לתלמידים ולצוות להשפיע ולשנות אותו בהתאם לצרכים, רעיונות ויוזמות.

מתוך ביאנלה לחינוך, 2021

מה בתמונה?

שולחן חול המזמין את כלל התלמידות והתלמידים להתנסות. **הכפפות בשולחן החול** נותנות מענה חיוני לילדים עם רגישות בוויסות ועשויות להיטיב גם עם תלמידים אחרים.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חיוני לחלק, טוב לכולם הלמידה מתרחשת במרחבים מגוונים גם עבור תלמידות ותלמידים עם צרכים ייחודיים, ומתאפשרת בחירה לכולם בעזרת מענים מותאמים.

הסרת חסמים הכפפות נותנות מענה המאפשר השתתפות לצורך הייחודי, אשר יכול להיטיב גם עם תלמידים נוספים.

ארגון מרחב - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים הסרת חסמים חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתבצעת **במרחבים מגוונים** בגן, בחצר ובסביבה, ומתאפשרת בחירה. המרחב **עשיר באמצעים** למשחק, לתנועה, לחקר וגילוי, להבעה אישית וליצירה בדרכים שונות. המרחב מאפשר **אינטראקציות** איכותיות. המרחב **דינמי וגמיש**, ויש אפשרות לתלמידים ולצוות להשפיע ולשנות אותו בהתאם לצרכים, לרעיונות וליוזמות.

מנהלת הגן: קרן אג'אן
ישראל, כפר יונה

מה בתמונה?

מגוון מצעים לבחירת התלמידים מפוזרים בגן ומוצעים לאורך היום בכל זמן ובכל פעילות - פרטניות, קבוצתיות או מליאת הגן. הקוביה הוורודה יכולה לשמש גם להנחת רגל, הגבהה או ישיבה של שני ילדים יחד. ניתן לראות שגם המרקמים, המסגרות וצבעי הכיסאות שונים, ומאפשרים **בחירה** ודיוק בהתאמה לצורכי התלמיד כך שיוכל להשתתף בפעילות.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הסרת חסמים כל תלמיד ותלמידה יוכלו לבחור את המצע הנוח להם ביותר לכל סוג של פעילות במהלך היום, באופן שיאפשר הסרת חסמים מהשתתפות בפעילויות שונות. לדוגמה: הרכבת פאזל לא חייבת להתבצע בישיבה על כיסא ליד שולחן - אם קשה לי לשבת, עדיין אוכל להרכיב פאזל בשכיבה על הספה, להישען על הקוביה עם רגל אחת, לשבת ישיבה מזרחית וכדומה.

חיוני לחלק, טוב לכולם מגוון המצעים חיוניים לתלמידים מסוימים עם קושי (מוטורי, ויסות חושי, גובה), ובה בעת מאפשרים התאמה לכלל התלמידים.

ארגון מרחב - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים
הסרת חסמים
חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתבצעת **במרחבים מגוונים** בתוך הגן, בחצר ובסביבה, ומתאפשרת בחירה. המרחב **עשיר באמצעים** למשחק לתנועה, לחקר וגילוי, **להבעה אישית** וליצירה בדרכים שונות.

המרחב מאפשר **אינטראקציות איכותיות**. המרחב **דינמי וגמיש**, ויש אפשרות לתלמידים ולצוות להשפיע ולשנות אותו בהתאם לצרכים, רעיונות ויוזמות.

מה בתמונה?

מגוון מצעים לבחירת התלמידים מפוזרים במפגש. ניתן לראות שגם המרקמים, המסגרות וצבעי המצעים שונים, ומאפשרים **בחירה** ודיוק בהתאמה לצורכי התלמיד כך שיוכל להשתתף במפגש.

מנהלת הגן: סיגי רווק גן 'אילנות', עומר

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הסרת חסמים

כל תלמיד ותלמידה יוכלו לבחור את המצע הנוח להם ביותר במהלך המפגש, באופן שיאפשר הסרת חסמים מהשתתפות במפגש. במהלך מפגש, תלמיד/ה אשר מתקשים לשבת לאורך זמן על כסא, ניתן להסיר את החסם, באפשרות מגוון מצעים לישיבה לאורך המפגש, במקום להדיר או להוציא מהמפגש.

חיוני לחלק, טוב לכולם

מגוון המצעים חיוניים לתלמידים מסוימים עם קושי (מוטורי, ויסות חושי, גובה), ובה בעת מאפשרים התאמה לכלל הילדים.

ומה עוד?

[עיבוד חושי בגיל הרך - אגרת](#)

ארגון מרחב - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים
הסרת חסמים
חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתבצעת **במרחבים מגוונים** בתוך הגן, בחצר ובסביבה, ומתאפשרת בחירה. המרחב **עשיר באמצעים** למשחק לתנועה, לחקר וגילוי, **להבעה אישית** וליצירה בדרכים שונות. המרחב מאפשר **אינטראקציות איכותיות**. המרחב **דינמי וגמיש**, ויש אפשרות לתלמידים ולצוות להשפיע ולשנות אותו בהתאם לצרכים, רעיונות ויוזמות.

הינדי, אן 'אמנהלת האן:
שרית ודס', חדרה

מה בתמונה?

מרחב יצירה בחימר. על שולחן נמוך מוגש גוש חימר גדול. התלמידים יושבים על הריצפה או על מצע נמוך אחר מסביב לשולחן וכל אחד יכול לקחת את הכמות הרצויה לו. המסר הוא שיש חימר בשפע והוא מיועד לכל הקבוצה ובנוסף, יש יותר אפשרויות עבודה עם החימר.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הסרת חסמים

כל תלמיד ותלמידה יוכלו לבחור את המצע הנוח להם ביותר לישיבה ליד שולחן נמוך, באופן שיאפשר הסרת חסמים מהשתתפות בפעילות יצירה בחימר (ישיבה על הברכיים, על כסא נמוך, על כרית וכו').

חיוני לחלק, טוב לכולם

מגוון המצעים חיוניים לתלמידים מסוימים עם קושי (מוטורי, ויסות חושי, גובה), ובה בעת מאפשרים התאמה לכלל התלמידים.

מה עוד?

[עקרונות לתכנון, עיצוב וארגון](#)

ארגון מרחב - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים
הסרת חסמים
חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתבצעת במרחבים מגוונים בתוך הגן, בחצר ובסביבה, ומתאפשרת בחירה. המרחב עשיר באמצעים למשחק לתנועה, לחקר וגילוי, להבעה אישית ויצירה בדרכים שונות. המרחב מאפשר אינטראקציות איכותיות. המרחב דינמי וגמיש, ויש אפשרות לתלמידים ולצוות להשפיע ולשנות אותו בהתאם לצרכים, רעיונות ויוזמות.

מנהלת הגן: ליבית איפראן,
אן 'התאנה', תל מונד

מה בתמונה?

מרחב רוגע ובו מגוון אפשרויות לוויסות אישי:
ספירת מספרים, דרכים שונות לשבת או להתרווח
במרחב, כריות רגשות, מרחב לפרטיות ולהתנתקות.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הסרת חסמים כל תלמיד ותלמידה יוכלו לבחור את המצע הנוח להם ביותר לכל סוג של פעילות במרחב הרוגע, באופן שיאפשר הסרת חסמים מהשתתפות בפעילויות שונות.
חיוני לחלק, טוב לכולם עבור תלמידות ותלמידים עם קושי בוויסות חושי ובוויסות הרגשי, מרחב הרוגע מציע מענה למגוון צרכים, כמו מנוחה והרגעות במנחי ישיבה או שכיבה.

ומה עוד?

[למידה רגשית חברתית \(SEL\) פוגשת הכלה - אגרת מידע](#)

ארגון מרחב - קהילתיות

עקרונות הכלה מנחים

המגוון כנכס

שום דבר לא עלינו בלעדינו

איך זה נראה בגן?

גן כקהילה: קיימת אפשרות ביטוי במרחב הגן לתרבות ורב תרבותיות במגוון דרכים.
גן בקהילה: המרחב הקהילתי מהווה מרחב למידה; קיים בגן מרחב המזמין את מעורבות ושיתוף הקהילה.

מנהלת אשכול: ברברה אנדרס, אשכול
'נווה שאנן',

מה בתמונה?

מרחבי משחק ויצירה משותפים להורים ותלמידים.
מתוך היכרות עם קהילת האשכול הוקמו מרחבי משחק ויצירה במבואה של אשכול הגנים. הורים ותלמידים בוחרים פעילויות משותפות יכולים לצייר עם התלמידים כשהם מביאים אותם לגן לפני העבודה.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

המגוון כנכס נרצה שבגן תהיה הנכחה לכל המגוון החברתי, האישי והתרבותי ולכל תלמיד והורה תהיה תחושה של שייכות ממקום של הזדמנות שווה וחיזוק יכולות.

שום דבר לא עלינו בלעדינו

נרצה לקדם ולבסס שותפות עם הורי התלמידים ולראות את התרומה במעורבותם כמי שמכירים היטב את ילדיהם.

ומה עוד?

השותפות עם ההורים היא חלק משמעותי מעבודת הצוות
[ראו סרטון: "זה התחיל בשני הורים"](#)

ארגון מרחב - למידה במרחבי חיים

עקרונות הכלה מנחים
חיוני לחלק, טוב לכולם
הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתרחשת בכל מקום ובכל זמן.
כל מרחב בסביבת הגן ומחוצה לו הוא מרחב למידה בו התלמידים שוהים, מתנסים, חוקרים, מגלים, שואלים וחווים.

מנהלת אן: עולה
אבו עאיש אן
'אלדור', אלעזאמה

מנהלת אן: צינת בן
י'חאק אן 'כחא', כחא

מה בתמונה?

תלמידים משחקים במרחבי החיים הנמצאים מחוץ לגן כמו יער, שדה, נחל ועוד. התלמידים משחקים בטבע, מתנסים וחוקרים. כך מתאפשרת למידה חוויתית ומשמעותית.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חיוני לחלק, טוב לכולם

שהייה ביער או בשדה, או בכל מרחב חיים אחר מחוץ לגן, מאפשרת לתלמידים נוספים לבחור מרחב, חומרים, קצב ומנח ישיבה גם אם הגננת אינה מזהה חסם מסוים עבור אותו תלמיד.

הסרת חסמים

השהייה במרחב חיים מאפשרת לתלמידים התנסות אישית בקצב, בזמן ובמרחב המותאמים להם. ניתנת להם אפשרות לבחור במשחק, בחקר, בפעילות ספורט, בציור, בריקוד, בשיר בקריאת ספר או בכתיבה.

ארגון מרחב - למידה במרחבי חיים

עקרונות הכלה מנחים
הסרת חסמים
חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

הלמידה מתרחשת בכל מקום ובכל זמן.
כל מרחב בסביבת הגן ומחוצה לו הוא מרחב למידה בו התלמידים שוהים, מתנסים, חוקרים, מגלים, שואלים וחווים.

מה בתמונה?

הזדמנויות ללמידה והבעה ביצירה במגוון מרחבים ודרכים. תלמיד מצייר בצבעי גואש במרחב מחוץ לגן בטכניקה של טפטופים והתזה. בפעילות מתאפשרת אחיזה שונה מהרגיל במכחול, בחירה אישית במנח הישיבה, מרחב פרטי ועוד.

מנהלת אן: צינת בן יצחק
אן 'כחל', כחל

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הסרת חסמים מתאפשרת לתלמיד התנסות אישית בקצב, בזמן ובמרחב המותאמים לו. ניתנת לו אפשרות לבחור בצבעים, במנח ישיבה, בדרך אחיזה המכחול, משך הזמן - ללא מגבלות ומסיחים חזותיים, שמיעתיים, חברתיים ועוד.

חיוני לחלק, טוב לכולם דרך זו תאפשר לתלמידים נוספים לבחור מרחב, חומרים, קצב ומנח ישיבה גם אם הגננת אינה מזהה חסם מסוים עבור אותו תלמיד.

ומה עוד?

עיצוב גן בהשראת מרחב טבעי - סרטון

ארגון מרחב - יזמות ויצרנות

עקרונות הכלה מנחים
חיוני לחלק - טוב לכולם
הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

קיים **מרחב יצרנות עשיר** ובו מגוון חומרים, כלי עבודה ואפשרות ולהוציא לפועל יוזמות ורעיונות, להציג תוצרים ולתעד תהליכים. מרחב היצרנות **משתנה ומתפתח** בהתאם לצרכי התלמידים והצוות. מרחב היצרנות **משרת מרחבים אחרים** בגן.

מה בתמונה?

מרחב נגריה עם כלי עבודה, קרשים, ברגים, פטישים ומשטח עץ גדול. מרכז הנגרייה יכול להיות בחלל הגן או בחצר. הפעילות מתרחשת בקבוצות קטנות ומקדמת תלמידים עם קשיים מוטוריים (בעיקר חולשה בחגורת כתפיים), קשיים במיומנויות קוגניטיביות ובעיות בהתארגנות ובעבודה בשיתוף פעולה עם עמיתים.

אנהלת אן: אירון ינקו אן 'השיטה',
נתניה

אילו עקרונות הכלה זה מקדם? חיוני לחלק, טוב לכולם

שהייה במרחב הנגרייה מאפשרת לתלמידים עם קשיים בתחום המוטורי להתנסות ולפעול. כל תלמידי הגן זוכים בפעילות חווייתית המטפחת יצירתיות, חדשנות ותרבות של "עשה זאת בעצמך". במרחב ליצירה עצמית התלמידים חופשיים להעלות רעיונות ולהוציא לפועל את הפרויקטים.

הסרת חסמים

תלמידים המתקשים בתחום המוטורי, נמנעים מפעילות מסוג זה. כדי להסיר את חסם זה, ניתן להיעזר במרחב הנגרייה, המאפשר פעילות מוטורית המחזקת את חגורת הכתפיים והתפקוד הגרפומוטורי, תוך כדי למידה חווייתית ויצירתית.

מרחב נגרייה הממוקם בחצר, מאפשר למידה רב-תחומית ורב-חושית, למידה אותנטית המתרחשת בכל זמן ובכל מקום.

חזרה לתוכן עניינים

ניהול זמן - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים
חיוני לחלק, טוב לכולם
תלמידים הזקוקים למענים ייחודיים

איך זה נראה בגן?

סדר יום המכיל **שגרות ומאפשר גמישות**, פעילות זורמת ושינויים בהתאם לצרכי התלמידים והצוות.
התלמידים והצוות **משפיעים על חלוקת הזמנים** במגוון הפעילויות המתרחשות בגן.
מתאפשר **זמן לשהייה**, הקשבה פנימית ורוגע.

מה בתמונה?

לוח סדר יום: הלוח מורכב מתמונות המשקפות פעילויות שונות במהלך היום, וחץ המסמן את הפעילות הנוכחית. מטרת הלוח: להוריד את רמת החרדה של התלמידים מפני מצבים לא-ידועים ובלתי צפויים באמצעות שיחת הטרמה על הנעשה במהלך היום ותכנון סדר יום תוך שימוש בתקשורת תומכת חלופית (תת"ח).

אננת: אלה אלה
תארה, נהלה

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חיוני לחלק, טוב לכולם

בגן יש תלמיד עם צרכים מיוחדים. כחלק משגרת קידום התקשורת הוא מסתייע בלוח תקשורת המארגן עבורו את סדר היום. בכל בוקר הילד ניגש ללוח וביחד עם הסייעת המשלבת או עם הגננת מרכיב את סדר היום של אותו יום בהתאם לפעילויות המתוכננות. במהלך היום הוא ניגש ללוח ומעביר חץ לפעילות הבאה. שימוש בתקשורת תומכת חלופית ובכרטיסי ניווט עזר לתלמיד המשולב להתארגן ליום חדש ולבצע מעברים באופן רגוע ומסודר יותר. סדר היום המוצג באמצעות תמונות עזר גם לתלמידי הגן האחרים לבצע תכנון ובקרה במהלך היום.

תלמידים הזקוקים למענים ייחודיים

תלמידים על הרצף האוטיסטי זקוקים להנגשת סדר היום באופן חזותי, כדי לעזור להם בהתארגנות בגן. כך גם, תלמידים עם קשיי זכרון או קשיי קשב, יכולים להיתרם מארגון סדר היום באופן חזותי

ניהול זמן - קהילתיות

עקרונות הכלה מנחים חיוני לחלק, טוב לכולם לא עלינו בלעדינו

איך זה נראה בגן?

גן כקהילה: קיימות שגרות של טקסים, אירועים ומפגשים המחברים את קהילת הגן לקהילת משמעות.
גן בקהילה: מארג היחסים עם הקהילה נבנה ומתקיים לאורך כל השנה.
מתקיים קשר שוטף ויציב עם מוסדות המזמינים שיתופי פעולה עם הקהילה.

מה בתמונה?

תלמידים והורים מקיימים פעילויות התנדבותיות אחר הצהריים עם גורמים בקהילה (שומר ביה"ס, דיור מוגן) לשם עידוד נתינה ומעשים טובים וחיזוק הקשר ומארג היחסים בתוך הקהילה.

מנהלת האג: איטל יהודה אן
ישראל בצנצנת, ראשון לציון

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חיוני לחלק, טוב לכולם

בתוך קהילת הגן תלמידים ומשפחות עולים. על מנת לתת להם תחושת שייכות ומשמעות נעשות פעילויות בקהילה "תעביר את זה הלאה", עידוד נתינה בקרב המשפחות עבור גורמים בקהילה.

לא עלינו בלעדינו

שיתוף הורים לעשייה קהילתית לבחירתם תגרום להם להרגיש משמעותיים ושותפים כחלק מתוך הקהילה.

ניהול זמן - למידה במרחבי החיים

עקרונות הכלה מנחים הוגנות הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

התלמידים שוהים במרחבי החיים של הגן באופן שיטתי, בזמנים קבועים בשבוע ולאורך כל השנה.
תכנון הזמן מאפשר שהות, פליאה ולמידה במרחבים ומרחבי החיים של הגן.

מה בתמונה?

התלמידים יצאו לפעילות במרחב הטבעי הפתוח ביער הסמוך לגן, משחקים במשחק סוציודרמטי או אחר - כל אחת ואחד בהתאם לבחירה, לרצון וליכולות שלהם.

אננת: אנת שאריה אן 'ורד',
אפק

אילו עקרונות הכלה זה מקדם? הוגנות

הוגנות מאפשרת התייחסות שווה לכלל התלמידים וצרכיהם. השהיה במרחב הפתוח מזמנת לתלמידים עם קושי בהתנהלות במרחב הגן הסגור הזדמנות לבטא את עצמם ולהביא את חוזקותיהם לידי ביטוי.

הסרת חסמים

יציאה עם התלמידים למרחבי חיים טבעיים מאפשרת להם שהות במרחבים אלו באופן קבוע ומזמנת התנסויות שונות ומגוונות כגון התנסויות מוטוריות (טיפוס, ריצה) ושימוש בחומרים טבעיים "מלכלכים" כגון חול, בוץ, מים...

ניהול זמן - יזמות ויצרנות

עקרונות הכלה מנחים מענים לצרכים ייחודיים הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

מרחב היצרנות נגיש לאורך כל שעות היום על פי צורכי התלמידים והצוות. מתאפשר **זמן להתנסות** וללמידה תהליכית ומתמשכת בהתאם לצורכי התלמידים והצוות.

מה בתמונה?

מרחב יצרנות בו מתאפשר לתלמידים לתקן נעליים ועוד אביזרים ומכשירים הזקוקים לתיקון. במרחב יש שימוש בכלי עבודה אמיתיים כגון: פטיש, מסמרים, מברג, ברגים ועוד.

מנהלת מרכז: זהבה בן סימון
מרכז העשרה 'חלונות אל'
הגליל, כפר ורדים

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

מענים לצרכים ייחודיים

עבודה עם כלים אמיתיים מעודדת השתתפות של כלל התלמידים ותלמידים עם צרכים מיוחדים בפרט. העבודה בכלים אלו מצליחה לגייס את התלמידים ולהגביר את המוטיבציה שלהם.

הסרת חסמים

תלמידים המתקשים להשתתף בפעילויות מובנות ולהתנהל באופן מיטבי במרחב הגן, מצליחים להנות ולהשתתף בפעילויות יזמות ויצרנות, כדוגמת תיקון נעליים, תפירה, אריגה ועוד.

ומה עוד?

בתי מלאכה בגן הילדים - העיסוק במלאכות יד של העבר
ככלי להבנת העולם הטכנולוגי של היום

חזרה לתוכן עניינים

פרקטיקות הוראה ולמידה - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים שום דבר לא עלינו בלעדינו מענים לצרכים ייחודיים

איך זה נראה בגן?

משחוק, יזמות שיטתית, למידה עצמית, למידת עמיתים, משוב אישי
המקדם פעלנות, פגישה אישית רגשית, שיח קבוצתי, ניהול
קונפליקטים באמצעות שיח בין-אישי ועוד...

אננת: יאית אסרף, אן
יאית, אכצת ארדכי

מה בתמונה?

מרחב **משכני שלום** בגן מעודד שיח בין-
אישי לניהול קונפליקט. כאשר מתעורר
קונפליקט בין התלמידים, יש אפשרות
לגשת לשולחן ולשוחח, על פי כללים
לפתרון בעיות שהתלמידים מכירים (כגון
תקשורת מקרבת).

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

שום דבר לא עלינו בלעדינו

השיח נעשה על ידי התלמידים עצמם, ולא על ידי הגננת. לכל צד
יש אפשרות להביע את נקודת המבט שלו על הקונפליקט.

מענים לצרכים ייחודיים

שימוש באמצעים חזותיים להרחבת מגוון פתרונות, עבור תלמידים
המתקשים בפתרון בעיות חברתיות וזקוקים לתומך זיכרון חזותי

ומה עוד?

משחק "מה עושים", מט"ח, שימוש בגלגל רגשות

פרקטיקות הוראה ולמידה - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים חיוני לחלק, טוב לכולם הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

משחוק, יזמות שיטתית, למידה עצמית, למידת עמיתים, משוב אישי המקדם פעלנות, פגישה אישית רגשית, שיח קבוצתי, ניהול קונפליקטים באמצעות שיח בין-אישי ועוד...

מה בתמונה?

תלמידים עם צרכים לימודיים ייחודיים, שמשתמשים במחשב נייד, באיפד ו/או מסך חכם, על מנת לסייע להם להשיג את היעדים הלימודיים.

לננת: יונה אברהם, טן
'נרקיס', הודו השרון

אילו עקרונות הכלה זה מקדם? חיוני לחלק, טוב לכולם

שימוש בכלים דיגטליים נותן מענה דיפרנציאלי לכל תלמיד/ה, מגוון בדרכי ההוראה ומאפשר למידה משמעותית ומהנה. ישנם תלמידים עם מוטיבציה נמוכה ללמידה, אשר נהנים מאוד (דור האלפא) מלמידה בכלים דיגטליים. למידה כזו, מגבירה מוטיבציה ללמידה, מסייעת ברכישת מיומנויות ומפתחת לומד עצמאי.

הסרת חסמים

תלמיד/ה עם קשיים שפתיים המשפיעים על הלמידה ו/או כתיבה, נתרמים מאוד מלמידה בכלים דיגטליים, המאפשרים למידה חוויתית, חזרתית ומשמעותית.

ומה עוד?

חוברת קווים מנחים ללמידה משולבת דיגיטל בגני ילדים

פרקטיקות הוראה ולמידה - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

משחוק, למידה יצרנית ויצירתית, למידה באמצעות עשייה: בנייה, פירוק, תיקון, שיפוץ יזמות מתמשכת ושיטתית למידה המבוססת על פתרון בעיות, שילוב טכנולוגיה ולמידה מבוססת פרויקטים.

מה בתמונה?

המצלמה בגן משמשת את התלמידים ככלי לביטוי אישי בדרך של אומנות ויצירתיות. המצלמה היא כלי להתבוננות בסביבה ולתיעוד מתוך סקרנות ועניין.

אננת שולח שולח, אן 'סביון',
חדרה

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חיוני לחלק, טוב לכולם

תלמידים אשר מתקשים להביע עצמם באמצעות השפה (כדוגמת אלמות סלקטיבית), מצליחים להביע עצמם בדרך אומנותית וחוויתית המעצימה אותם. המצלמה מאפשרת תהליכי למידה המעצימים את המסוגלות האישית של כלל התלמידים. בנוסף, המצלמה מאפשרת למידה מגוונת המותאמת לכולם.

ומה עוד?

חוברת קווים מנחים ללמידה משולבת דיגיטל בגני ילדים

פרקטיקות הוראה ולמידה - קהילתיות

עקרונות הכלה מנחים שום דבר לא עלינו בלעדינו

איך זה נראה בגן?

משחק, יזמות חברתית, מפגשים קהילתיים, למידה מבוססת מקום, למידה מתוך סיפורים אישיים

מה בתמונה?

אמהות משחקות עם ילדיהן בגן, האמהות שותפות לתהליך הלמידה, מודעות לתכנים שנלמדים בגן, מכירות דרכי הוראה מגוונות ומחזקות את הקשר המיטבי עם הילדים והצוות החינוכי.

מנהלת גן: אמאל שריני אן 'צהר אלוני',
נצרת

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

לא עלינו בלעדינו

גן הילדים הינו קהילה הפועלת במרחב חברתי תרבותי. על מנת לייצר קהילתיות בקהילת הגן, יש לייצר מארג יחסים ושיתופי פעולה בין קהילת התלמידים לקהילתיות התלמידים לומדים ערכים של כבוד לזולת, הקשבה, פתיחות, גמישות, הכלה, אחריות אזרחית ואכפתיות. האמהות מגיעות לגן באופן עקבי, במפגשים שנקבעו מראש, משחקות ומבשלות עם הילדים ומייצרות שותפות עם הצוות החינוכי.

פרקטיקות הוראה ולמידה - למידה במרחבי החיים

עקרונות הכלה מנחים

הוגנות

הסרת חסמים

איך זה נראה בגן?

משחוק, למידה חוץ-גנית, טיול בוקר, סיורים לימודיים, למידה אי-פורמלית, למידה דרך פליאה, למידה אותנטית.

מה בתמונה?

התלמידים יצאו לסיור לימודי בשדה ליד הגן. במהלך הסיור יוכלו לחוות ולהתנסות בהליכה בטבע, בתצפית על חרקים או בעלי חיים אחרים, וכו'.

אננת: שולף שלום, אן 'סביון', חדרה

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הוגנות

הוגנות מאפשרת התייחסות שווה לכלל התלמידים וצרכיהם. השהיה בטבע מזמנת לתלמידים עם קושי בהתנהלות במרחב הגן הסגור או קושי התנהגותי, הזדמנות לבטא את עצמם ולהביא את חוזקותיהם לידי ביטוי.

הסרת חסמים

יציאה עם התלמידים למרחבי חיים טבעיים מאפשרת להם שהות במרחבים אלו באופן קבוע ומזמנת התנסויות שונות ומגוונות כגון התנסויות מוטוריות כגון טיפוס, ריצה, קפיצה וכו' או התנסויות סנסומוטוריות ושימוש בחומרים טבעיים "מלכלכים" כגון חול, בוץ, מים.

פרקטיקות הוראה ולמידה - יזמות ויצרנות

עקרונות הכלה מנחים
חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

משחוק

למידה יצרנית ויצירתית

למידה באמצעות עשייה: בניה, פירוק, תיקון, שיפוץ

יזמות מתמשכת ושיטתית

למידה המבוססת על פתרון בעיות

שילוב טכנולוגיה

למידה מבוססת פרויקטים

מה בתמונה?

תלמידים בונים בקוביות ובחלקי עץ

במרכז מרחב הגן.

מנהלת הגן: שרית הינדי, אן
'אודס', חדרה

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חיוני לחלק, טוב לכולם

תלמידים המתקשים לשהות במרחב אחד לאורך זמן, מעדיפים לעסוק בבנייה ובהרכבה, להיות פעילים ושותפים ליצירת מבנה חדש. חלקי העץ הם "ללא זהות" ומאפשרים יצירתיות רבה, חשיבה מאוד פתוחה ורבגונית. הם יכולים להיות כל דבר. מכאן שאינם מצמצמים את תהליכי הבנייה לדימויים סטריאוטיפיים.

לכן, מומלץ מאוד לזמן לכל התלמידים התנסויות ופעילויות בניה, כדי לפתח יצירתיות ומחשבה "מחוץ לקופסה".

חזרה לתוכן עניינים

תוכן - ביטוי אישי

עקרונות הכלה מנחים חגיגת המגוון כנכס שום דבר לא עלינו בלעדינו

איך זה נראה בגן?

התכנים נובעים ומועלים מתחומי העניין של התלמידים, התלמידות והצוות. התכנים נובעים משאלות המעסיקות את התלמידות והתלמידים. התכנים כוללים ידע מתחומי הליבה, מיומנויות המאה ה-21 וערכים.

מה בתמונה?

בובה עם עצרים פיזיים, ומדליה על השגיה בספורט, מעודדת למידה בעקבות המשחקים הפרא-אולימפיים שהתקיימו והעלו בקרב תלמידי הגן שאלות ועניין. דרך הבובה עם המוגבלות ניתן להראות את השימוש בחוזקות של כל אחד באשר הוא והיכולת להגשים כל חלום.

מנהלת אן:אילק נווה אן
"נשוא", נס ציונה

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חגיגת המגוון כנכס

על סמך ההיכרות עם אוכלוסיית הגן - צוות, הורים ותלמידים, נוכל לתת מענה לשאלות העולות באשר לעזר הפיזי הנראה במרחב הגן. אפשר לחקור יחד את הצורך או את הפתרונות שנותן האביזר ולתת מענה לסקרנות שעולה מן התלמידים.

לא עלינו בלעדינו

כאשר בגן לומדים תלמידים או הוריהם המשתמשים בעזר פיזי (כגון: מכשיר שמיעה, מקל הליכה, סד ברגלים, כסא גלגלים) מומלץ להיעזר בהורים על מנת להשתמש בהזדמנות הזו להכיר לתלמידים את העזר ולמה הוא משמש ולספק מידע חיוני מתוך הניסיון האישי עם המענה שהוא נותן.

תוכן - קהילתיות

עקרונות הכלה מנחים חגיגת המגוון כנכס שום דבר לא עלינו בלעדינו

איך זה נראה בגן?

תכנים הקשורים לזהות ולשייכות הקהילתית, האזרחית והתרבותית של התלמידים והצוות.
תכנים הנובעים מתחומי העניין של ההורים ודמויות משמעותיות בקהילה.
התכנים כוללים ידע מתחומי הליבה, מיומנויות המאה ה-21 וערכים.

מה בתמונה?

שיתוף הורים לקידום הקשר בין המשפחה לגן: בתמונה רואים את האבא שהגיע לגן, עם מאכל מיוחד של העדה התוניסאית שהתלמיד מאוד אוהב. התלמיד הסביר על המשפחה שלו ועל סבתא שלו שעלתה מתוניס.

מנהלת הגן: בת אל ממן,
אן'טבע', נופים

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

חגיגת המגוון כנכס

הפעילות שנבחרה על ידי ההורים והתלמיד, מאפשרת לכלל תלמידי הגן, להכיר את מנהגי העדה ומאכליה.

לא עלינו בלעדינו

שותפות עם ההורים והתלמיד למציאת פתרון מותאם אישית, על רקע מתן מענה לצורך ייחודי של התלמיד: קושי בפרידה בבוקר לאחר לידת אחות.
הפתרון שנמצא: שגרת יום שמאפשרת להורים שהות של חצי שעה כל בוקר ופעילות משותפת בנושא שנבחר על ידם.

תוכן - למידה במרחבי החיים

עקרונות הכלה מנחים לא עלינו בלעדינו

איך זה נראה בגן?

תכנים העולים משהות במרחבי החיים, שאלות אותנטיות "של החיים עצמם".
תכנים העולים משינויים במרחבי החיים - עונות, בינוי ועוד.
תכנים המגיעים לגן מהמרחב האי-פורמלי של הילדים - בית, חוג, טיול...
התכנים כוללים ידע מתחומי הליבה, מיומנויות המאה ה-21 וערכים.

מה בתמונה?

בעקבות סיפור על ארצות, נחשפו התלמידים לארצות שונות על פני הגלובוס. התלמידים ביקשו להכיר לעומק את ארצות המוצא, ובשיתוף ההורים הציגו בפני תלמידי הגן את הארצות השונות.

מנהלת הגן: שיר סלע, אן ניצן,
ראת השכון

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

לא עלינו בלעדינו

שותפות עם ההורים והכרות אישית עם תחומי העניין של התלמידים מאפשרים למידה של תוכן לפי בקשת התלמידים. התלמידים העלו עניין בלימוד נושא שמעניין אותם מתוך מרחב החיים האישי שלהם - הבית, ובשותפות עם ההורים והקהילה, הנושא נלמד בדרכים מגוונות ומעניינות.

תוכן - יזמות ויצרנות

עקרונות הכלה מנחים

הוגנות

חיוני לחלק, טוב לכולם

איך זה נראה בגן?

התכנים נובעים מבעיות וצרכים שמאתרים הילדים או הצוות. התוכן נובע מרעיונות, מיוזמות ומהמצאות התלמידים. התכנים כוללים ידע מתחומי הליבה, מיומנויות המאה ה-21 וערכים.

מה בתמונה?

מצורף של התלמידים לתכנון וביצוע פרויקט: התלמידים בגן העלו צורך של תלמידים עם מוגבלות פיזית לשחק כמו כולם בגן המשחקים. בשלב הראשון הם תכננו את המתקנים באמצעות לגו וקוביות. המטרה הייתה לתכנן מתקנים בעיצוב אוניברסלי - מתקנים שיתאימו לכל משתמש. בהמשך פנו לגורמים ברשות המקומית כדי להוציא את התכנון לפועל. הגן נמצא בתהליכי ביצוע מתקדמים, הכול בזכות יוזמה שהגיעה מהתלמידים עצמם.

אילו עקרונות הכלה זה מקדם?

הוגנות

מבחינת המשתמשים בגן המשחקים: לכל תלמיד ותלמידה מגיעה האפשרות להיות פעילים בגן המשחקים כפי שהם, ללא צורך להתאים את עצמם לפעילות. מבחינת התלמידים המתכננים: הכרה בכך שרעיונות של תלמידים "שווים" כמו רעיונות של מבוגרים.

חיוני לחלק, טוב לכולם

העיצוב האוניברסלי של המתקנים חיוני עבור תלמידים עם מוגבלויות, אך מקל על כל המבקרים בגן המשחקים.

ומה עוד?

להרחבה:

[עיצוב אוניברסלי - עלון הכלה למעשה](#)

גננת: לילך נווה, גן 'ינשוף', נס ציונה

חזרה לתוכן עניינים

1. מפת ממדים, תפיסת הגן העתידי, תשפ"ב - 2022

2. אוגדן הכלה והשתלבות

3. מרחב פדגוגי גני ילדים: פרט, הכלה והשתלבות

